

Şecere-i tuba ve şecere-i zakkum nedir? Neyi temsil ediyorlar? Her iki ağacın çekirdeği ve nüvesi nasıl “ene” oluyor?

Şecere-i tuba bir cennet ağacıdır, şecere-i zakkum da cehennemde bir ağaçtır. Biri ebedî saadeti, diğeri ise daimî bir azabı temsil ederler.

İkinci Söz’de “... İman bir manevî tûbâ-i cennet çekirdeğini taşıyor. Küfür ise manevî bir zakkum-u cehennem tohumunu saklıyor.”(1) buyruluyor. Bir başka risalede de her hasenenin kaynağının iman olduğu ders veriliyor. Buna göre başta farz ibadetler olmak üzere bütün ibadetler, bütün salih ameller ve güzel ahlâkın bütün şubeleri iman ağacının meyveleridir Dünya ahiretin tarlası olduğundan bütün bu güzellikler cennette Tuba ağacı olarak tezahür edecektir.

Aynı şekilde, bütün şirkler, isyanlar, günahlar da küfrün meyveleridir, onlar da ahirette zakkum ağacı olarak tezahür edeceklerdir.

Her iki ağaç da ene’den, yani insana verilen o mükemmel istidadın doğru veya yanlış kullanılmalarından ortaya çıkar. Meseleyi bir misalle izah edelim:

İnsanda konuşma istidadı vardır. İnsan bu istidadını doğru kullandığında Kur’ân okuyarak ve hakikatlerini ilan ederek büyük sevaplar kazanır. Aynı istidadı, yanlış fikirleri yaymakta kullanan bir insan da büyük azaplara kendini hazırlar. Böylece aynı ağaçtan iki farklı meyve çıkmış olur.

Mesnevî-i Nuriye’de insan hakkında yapılan birbirinden güzel tespitlerin birinde “...Öyle bir fiilin mahsulüdür ki, istidadı irade ettiği şeyi kendisine veriyor.”(2) buyrulur. Bir elma ağacı sadece elma meyvesi verir, armut veremez. Cebrail aleyhisselam vahiy meleğidir, onun da ruhları kabzetmek gibi bir vazifesi yoktur, bu vazife Azrail aleyhisselama aittir, o da vahiy getiremez. İnsan bu noktada bütün varlıklardan farklıdır. O yüksek ve cami’ istidadını dilediği gibi kullanmasına izin verilmiştir.

Hayır, yolunda gidenlerin de şerri takib edenlerin de ene’lerinin mahiyeti aynıdır, farklılıklar ene’nin doğru veya yanlış kullanılmasından kaynaklanmaktadır.

İnsanın mahiyetine takılan ene duygusunun iki yüzü var; birisi hayır, diğeri şer. Ene hayır noktasından tekâmül ederse insanı cennete, şer noktasından yürürse cehenneme götürür. Yani ene’nin hayır yüzü Tuba ağacına, şer yüzü de Zakkum ağacına benzetiliyor. Bu bir teşbihtir.

Ene nihayetsiz hayır ve şerri içinde bulunduran bir çekirdek gibidir. Ene ubudiyet

toprağı altında İslamiyet suyu ile sulanırsa ebedî saadeti meyve veren bir ağaç olur. Küfür, şirk, isyan ve zulüm suyu ile sulanırsa o zaman da Zakkum ağacı olur.

Yani enede, iki ayrı çekirdek değil, bir çekirdeğin iki ayrı yüzü söz konusudur.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, İkinci Söz.](#)

(2) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zerre.](#)